

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО РЕЦЕНЗЕНТА

доктора медичних наук, професора **Жарінова Олега Йосифовича**

на дисертаційну роботу **Тимошенко Вікторії Анатоліївни**

«Визначення предикторів ранніх післяопераційних ускладнень при операціях на висхідній аорті та оптимізація їх лікування і профілактики», яку подано на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань

22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

до спеціалізованої вченої ради ДФ 26.613.211 Національного університету

охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика, що утворена наказом

від 16.10.2024 (протокол № 8)

Актуальність дослідження. Актуальність проблеми хірургічного лікування аневризм висхідної аорти зумовлена значною її поширеністю в популяції (за даними різних авторів, частота виникнення становить від 5,9 до 10,4 на 100 тис. осіб на рік). Недостатньо вивченими залишаються особливості її епідеміології та перебігу, розповсюдженість факторів ризику, недосконаліми – можливості діагностики та прогнозування післяопераційних ускладнень. Хірургічне лікування є життєво необхідним у пацієнтів з аневризмами висхідної аорти. Більшість пацієнтів, які потребують оперативного втручання на висхідній аорті, мають множинні супутні захворювання, що своєю чергою визначає підвищений ризик формування післяопераційних ускладнень. Водночас різні види патології аорти та методи хірургічної корекції можуть асоціюватися з певними особливостями перебігу післяопераційного періоду.

Мінімізація ризику ускладнень є важливим індикатором успішності операції. Власне, покращення результатів хірургічного лікування патології висхідної аорти за рахунок визначення предикторів післяопераційних ускладнень та оптимізації їх лікування та профілактики було визначено як мету рецензованого дослідження.

Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами. Дисертаційна робота є фрагментом комплексної планової ініціативно пошуково-дослідної роботи кафедри кардіохірургії, рентгенендоваскулярних та екстракорпоральних технологій НУОЗ України імені П.Л. Шупика «Мультидисциплінарний підхід до хірургічного лікування серця та магістральних судин» (термін виконання: 2021–2025 рр., № державної реєстрації: 0121U113336). Рецензоване дослідження стало одним з фрагментів цієї науково-дослідної роботи.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна результатів дослідження насамперед полягає у визначенні факторів, асоційованих з виникненням ранніх післяопераційних ускладнень. Авторкою проаналізовано частоту виникнення найпоширеніших ускладнень і показано періопераційні фактори, які поєднувалися зі збільшенням тривалості перебування у відділенні інтенсивної терапії після хірургічного втручання. Це, зокрема, частіше застосування еритроцитарної маси, свіжозамороженої плазми, а також аутогемотрансфузії. Шляхом багатофакторного аналізу встановлено незалежні фактори ризику збільшення тривалості інтенсивного післяопераційного лікування та виникнення великих серцево-судинних подій після операції Бенталла.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження. Робота містить теоретичне узагальнення факторів, асоційованих з ризиком виникнення ранніх ускладнень у пацієнтів з аневризмою висхідного відділу аорти після операції Бенталла. Результати роботи дають підстави для визначення акцентів при пері- і післяопераційному веденні пацієнтів, зокрема, щодо їх інструментального обстеження, лабораторних досліджень, діагностики ранніх післяопераційних ускладнень та обґрунтування шляхів їх профілактики.

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Дисертантом чітко визначена

мета, логічно сформульовано завдання, необхідні для її досягнення. У роботі ретроспективно проаналізовано 124 карти стаціонарних пацієнтів, яким було виконано операцію Бенталла. Результати дослідження проаналізовано із застосуванням сучасних статистичних методів, що є адекватними стосовно поставлених мети та завдань.

Наукову роботу виконано у Державній установі «Інститут серця Міністерства охорони здоров'я України», м. Київ, яка є клінічною базою кафедри кардіохірургії, рентгененоваскулярних та екстракорпоральних технологій Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика. Це дозволило авторці відібрати необхідний матеріал для дослідження. Загалом, було проаналізовано вибірку обсягом 124 спостережень, причому частота пропущених ознак становила менше 1%.

Загалом, розмір вибірки, зібрані дані та методи статистичного дослідження, які використовувалися у роботі, дозволили адекватно проаналізувати результати дослідження для належного виконання мети і завдань роботи.

Зміст дисертації, її завершеність загалом. Структура роботи є традиційною для дисертаційних досліджень. Вона включає анотацію українською і англійською мовами, вступ, огляд літератури, розділ матеріалу і методів дослідження, два розділи власних результатів (які своєю чергою структуровано на підрозділи), аналіз та узагальнення результатів, висновки, перелік використаних 230 джерел, а також два додатки. Оригінальні результати проілюстровано значною кількістю таблиць і рисунків. Загальний обсяг дисертації відповідає встановленим нормативам.

Основний текст дисертації викладено літературною державною мовою, науковим стилем. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, з цифровим обґрунтуванням, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Оформлення дисертації загалом відповідає

вимогам Міністерства освіти і науки України. У ході рецензування наукової роботи запозичень матеріалу без посилання на відповідні джерела не виявлено.

Висновки дослідження аргументовані, відповідають поставленій меті та завданням дослідження, об'єктивно відображають результати даного дослідження.

Повнота викладення результатів в опублікованих наукових працях. За темою дисертації опубліковано 4 наукових публікації: з них 2 статті у виданнях, що входять до наукометричної бази Scopus (Q₄); 2 статті у спеціалізованих фахових виданнях, рекомендованих ДАК МОН України, 1 тези у збірнику матеріалів міжнародного конгресу. В опублікованих матеріалах повною мірою відображено всі розділи рецензованої роботи. Висновки, які сформульовано дисертантом, є обґрунтованими, базуються на фактичних даних та свідчать про фахову обізнаність авторки стосовно теми дисертаційної роботи.

Значення отриманих результатів для науки та практики, можливості їх використання. Рецензована дисертаційна робота має вагоме науково-теоретичне значення. Водночас, її підсумки важливі для клінічної практики, зокрема, щодо стратифікації ризику та ведення пацієнтів з аневризмами висхідного відділу аорти у ранньому післяопераційному періоді. З огляду на наведені міркування, результати дисертаційного дослідження потрібно також використовувати у навчальному процесі в закладах вищої освіти, зокрема, у безперервному професійному розвитку лікарів-кардіологів, кардіохірургів і суміжних спеціалістів.

Недоліки дисертації щодо її змісту та оформлення. При аналізуванні дисертаційної роботи не виявлено суттєвих недоліків, які б принципово впливали на оцінку теоретичної та практичної цінності результатів. Зауваження переважно стосуються окремих орфографічних, стилістичних помилок та мають рекомендаційний характер. Те, що в дисертації небагато аспектів порівняння одержаних результатів з літературними даними, частково обумовлено

обмеженою кількістю досліджень із обраної теми, яка стосується рідкісної кардіоваскулярної патології та унікального методу її лікування.

Дискутабельним є використаний спосіб поділу пацієнтів на групи, який здійснювався залежно від тривалості перебування пацієнтів у відділенні інтенсивної терапії (до чи більше 3 діб після операції). Вказаний підхід має певні обмеження, адже, виходячи з мети дослідження, критерієм поділу на групи логічно було б визначити виникнення певних ускладнень. З іншого боку, обраний авторкою критерій має певний сенс, оскільки тривалість інтенсивного лікування найбільше залежить саме від післяопераційних ускладнень, і в цьому випадку враховано не лише великі серцево-судинні події.

Певним недоліком є також відсутність окремо сформульованих практичних рекомендацій. Бажано було б навести посилання на роботи вітчизняних авторів – попередників цієї роботи, у тому числі дослідження, які останнім часом було виконано на кафедрі кардіохірургії, рентгеноваскулярних та екстракорпоральних технологій та на її клінічній базі – в Інституті серця МОЗ України. Саме з огляду на це, пропоную авторці під час офіційного захисту відповісти на питання:

1. Чи свідчать результати проведеного дослідження про зниження частоти виникнення післяопераційних ускладнень порівняно з більш ранніми когортами пацієнтів?
2. Які практичні рекомендації виходять з результатів рецензованого дослідження? Чи дозволяють отримані результати запропонувати шляхи профілактики ускладнень після операції Бенталла?
3. Чи були в переліку прототипів рецензованого дослідження раніше опубліковані роботи вітчизняних авторів з проблем аневризми висхідного відділу аорти?

Висновок про відповідність роботи вимогам, які висуваються до дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії. За

актуальністю, використаними сучасними методологічними підходами, багатьма аспектами наукової новизни і практичного значення одержаних результатів, належним рівнем оприлюднення та оформлення, дисертаційна робота В.А. Тимошенко «Визначення предикторів ранніх післяопераційних ускладнень при операціях на висхідній аорті та оптимізація їх лікування і профілактики» є комплексним узагальнюючим науковим дослідженням з актуального питання кардіохірургії, характеризується єдністю змісту, аспектами наукової новизни, теоретичного та практичного значення. Робота містить нове вирішення актуального завдання сучасної кардіохірургії, а саме – покращення результатів хірургічного лікування у пацієнтів з аневризмою висхідного відділу аорти при проведенні операції Бенталла за рахунок аналізу факторів ризику виникнення ранніх післяопераційних ускладнень і подовженого перебування у відділенні інтенсивної терапії та обґрунтування профілактичних підходів.

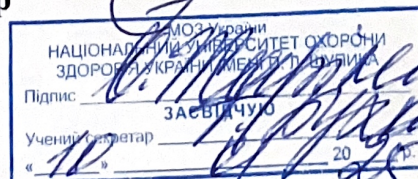
Дисертація відповідає вимогам п.п. 6,7,8,9 Постанови КМ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01. 2022 р. № 44 зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 21.03.2022 р. № 341, а також Наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), а її авторка Тимошенко Вікторія Анатоліївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 – «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 – «Медицина».

Офіційний рецензент

завідувач кафедри функціональної діагностики

НУОЗ України імені П. Л. Шупика

доктор медичних наук, професор

Олег ЖАРІНОВ